

Nad knihou STANA LAJDU (*Odhalené*) tajomstvo Leonardovej Poslednej večere

Z chlapčenského očarenia celoživotná láska

LADISLAV HRUBÝ

Známy žilinský maliar a ilustrátor kníh STANISLAV LAJDA (*17. 7. 1959 v Žiline) sa pred časom vydal aj na úspešnú spisovateľskú púť. V roku 2019 mu vyšla kniha

Posledná večera Leonarda z Vinci, za ktorú získal prestížne ocenenie – Hlavnú cenu Egona Erwina Kischu. V knihe sa ako prvý slovenský autor venuje životu a tvorbe LEONARDA DA VINCI. Zaujala ho najmä *Posledná večera* – obraz plný skrytých významov a symbolov. Toho roku uviedli do života v Žiline jeho novú knihu (*Odhalené*) tajomstvo Leonardovej Poslednej večere.

Čiernobiely obrázok oživa vo veľdielo

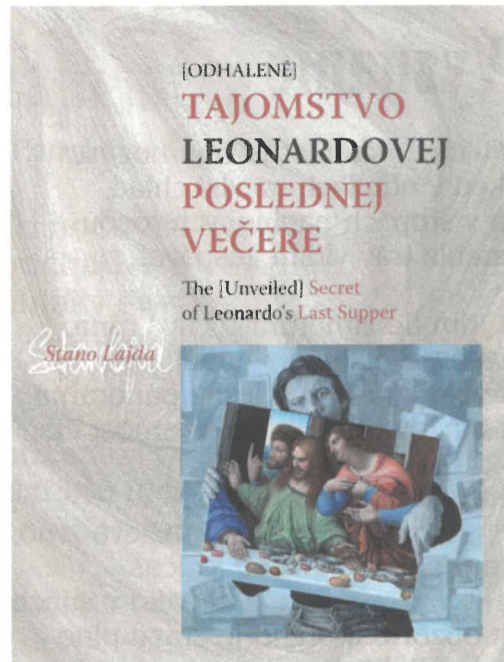
S najznámejším obrazom geniálneho renesančného maliara žije Stano Lajda prakticky od malička. Sám na to s potešením spomína.

Tvrdenie, že z Leonardovho obrazu *Poslednej večere*, ktorý renesančný maliar začal maľovať v roku 1495 a dokončil ho roku 1498, ostalo len 40 percent pôvodného farebného náteru, zaznelo aj na jednom novem-

Celých desať rokov s *Poslednou večerou*

Rekonštrukciu obrazu *Posledná večera* robil S. Lajda, ako spomína i v svojej knihe, desať rokov.

Na snímke (vľavo) Stano Lajda pred veľkoplášnym obrazom, ktorý rekonštruoval podľa obrazu Leonarda da Vinci *Posledná večera*

va. Ako príklad uviedol apoštola Ondreja, ktorého dopredu zdvihnuté ruky kompozične pripomínajú biblického Mojžiša, prekřížené Bartolomejove nohy pod stolom sa zhodujú s prekříženými nohami Adama, zobrazovaného na iných plátnach. Judáš, opretý o stôl, sa podobá na rovnako opretého Herodesa, apoštol Ján sa fyziognómiou tváre podobá na Jána Krstiteľa, atď. Leonardo na obraze takisto používa trojku ako symbol Najsvätejšej Trojice – sú na ňom tri okná, apoštolí sú za stolom rozdelení do skupín po troch, postava Krista vytvára rovnostanný trojuholník, na stole sú tri misy, sú tam trojnožky a podobne. Zaujímavosťou je, že S. Lajda počas cesty do Talianska objavil kostolík, ktorý sa skrýva v pozadí obrazu za oknami ako súčasť krajiny. Dokonca zistil, že jeho interiér sa dokonale zhoduje s miestnosťou, do ktorej Leonardo umiestnil Ježiša a jeho učeníkov...

To je len niekoľko faktov týkajúcich sa (odhaleného) tajomstva obrazu *Poslednej večere*.

Rekonštrukcia obrazu Leonarda da Vinci *Posledná večera*, ktorú namaľoval Stano Lajda ako dar pápežovi Františkovi v r. 2019

„Celý môj vzťah k *Poslednej večeri* sa začal približne v mojich desiatich rokoch,“ loví v pamäti. „Ja si presne ten deň pamätám, keď môj starý otec, ktorý bol učiteľom a veľmi ma podporoval v kreslení, kupoval mi farbičky a štetce. Vtedy mi dal čiernobiely obrázok *Poslednej večere*.“

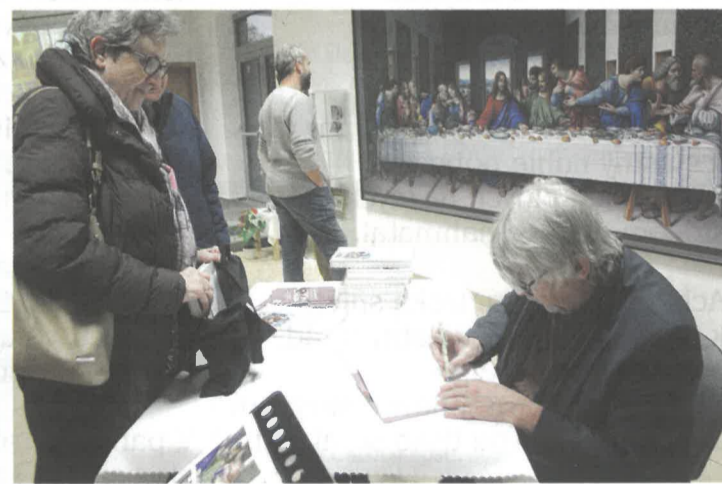
Obrázok bol malý, doteraz ho má odložený. Nesmierne príťažlivý. Nevie, prečo ho zaujal, nie je schopný to vysvetliť. Znovu a znovu si ho prezeral lupou aj bratovým detským mikroskopom. Všimol si na ňom hlavičky ľudí a usiloval sa všetko okolo nich odkresliť. Neskôr zistil, že autorom maliarskeho diela je Leonardo da Vinci, renesančný maliar a vedec. S hrôzou sa zároveň dozvedel, že obraz *Posledná večera* je veľmi zničený, ťažko na ňom bolo rozoznať postavy či prostredie. Vtedy si povedal, že keď vyrastie, pokúsi sa *Poslednú večeru* urobiť tak, aby vyzerala ako pred zničením.

brovom podujatí v Diecéznom centre Žilinskej diecézy. V týchto priestoroch uvádzali totiž do života novú knihu Stana Lajdu (*Odhalené*) tajomstvo Leonardovej Poslednej večere (KUBIKUM 2024). Kniha nadväzuje na predchádzajúcu publikáciu *Posledná večera Leonarda z Vinci* a opäť sa vracia k zaujímavostiam a podstatám života a tvorby renesančného maliara. Program moderovala kurátorka DARINA ARCE. Stanislav Lajda s poďakovaním zástupcovi vydavateľstva KUBIKUM MARIÁNOVI TABAČKOVI za vydanie publikácie vyjadril vďaka aj bývalej riaditeľke Oravskej galérie EVE LÚPTÁKOVEJ za zorganizovanie výstavy v priestoroch tejto inštitúcie. Spolu s Darinou Arce bola kurátorkou výstavy priamo v Ríme, kde za predstavenie nadrozmernej olejomalby Lajdovej *Poslednej večere* zožali aplauz. Výstava mala veľký úspech.

Knihu do života uviedli Marián Tabaček (vľavo), zástupca vydavateľstva KUBIKUM, autor Stano Lajda a kurátorka Darina Arce

Pri tejto práci prišiel na mnohé dovtedy pred svetom skryté veci. Rozmýšľal napríklad nad tým, prečo je jedna stena na obraze, kde Ježiš večeria so svojimi učeníkmi, tmavá a druhá akoby rozsvietená. Usúdil, že samotný obraz by mohol vyjadrovať spojenie *Starého* a *Nového zákona*. *Nový zákon* je spojený už s Ježišom, ním sa istým spôsobom naplnia a završuje poslanstvo *Starého zákona*. Lajda si podobne všimol jeho učeníkov – každý robí niečo iné, z ich pohybov a gest mohol určiť konkrétne charakteristiky, rozhodovania aktérov v danom okamihu. Je presvedčený o tom, že zámerom Leonarda, podobne ako iných veľkých tvorcov, bolo vložiť do svojich obrazov utajené skutočnosti – predstavy, symboly a motívy. Za každou postavou na obraze sa môže (čo na bežný pohľad nebýva evidentné) ukrývať úplne iná biblická posta-

Stano Lajda podpisuje svoju knihu pred veľkoplášnym obrazom, ktorý sám rekonštruoval podľa obrazu Leonarda da Vinci *Posledná večera*

sledná večera Leonarda da Vinci a tvorivého úsilia Stana Lajdu o rekonštrukciu slávneho obrazu.

Foto: autor a archív Stana Lajdu (in www.zilinskyvecernik.sk; www.mojtyzden.sk)

